

UJ

KELT

Keren Hajjessod Centralbureau
für Mitteleuropa
BERLIN W. 15.
-Sachsenstr. 8.

SIDO • POLITIKAI • NAPILAP

Gabonamonopólium

Az idei termés kiváló, mondja Bukarestben az agrárbizottság elnöke s ez a nyilatkozat, amely rövid, ugyanolyan örvendős. A kiváló termés e pillanatban nemcsak azt jelenti, hogy ebben az évben biztosan meglesz a mindennapi kenyere az országnak, azt is kell jelentenie, hogy a kenyér mellé egybe is lesz. Mert Romániában a termés állása a gazdasági állás barométere: ha a termés rossz, szegények vagyunk, ha jó, jólétnek örvendünk, ha kiváló, gazdagnak tud bennünket a világ. Rögtönös eredménye ennek a gazdaságnak még nincs, ellenkezőleg olyan világjelenségek mutatkoznak, amelyek inkább azt tetelezzik fel, hogy szegényedünk, mint gazdagodunk. A lei újra esik mindenütt. Párisban pár nappal ezelőtt még közel tizenkilenc francia szántum volt, tegnap óta már csak tizenhét. Ami mintha azt bizonygatná, hogy a külföld még nincs tisztában a mi kiváló termésünkről. Az ilyesmit fúrge kábelken s a dróttalan állomások szikrázó anténáin kellene tudtára adni a világnak, inkább, mint akármilyen miniszteri purpalét vagy ellenzéki manóvert. De csak az történik, hogy az agrárbizottság elnöke a román sajtótudósítónak lead egy rövid mondatot s ez a rövid mondat vagy belekerül a világsajtóba vagy nem, vagy belekalkulálják a devizákba, vagy ami még valószínűbb, nem is vesznek róla tudomást. Ellenben tudomást fog venni a külföld mihamára a kormányunk egy új intézkedéséről, amely a gabonaexportot magánosok számára megtiltja és kizárólag az államnak tartja fenn. Ez az intézkedés bizonyára mozgásba hozza a különböző börzekalkulátorok ceruzáit.

Voltaképpen nem volna benne semmi különös, ha a kormány így akarná az állam düllongelő pénzviszonyát lábraállítani, ha így akarná megvalósítani Titulescu párisi ígérését, amely nem is kiváló, csak jó termés esetén sokmilliárdos megtakarított állami vagyon délibábját füstögtette a románbarát franciák és a franciáimádó románok elé. Nem volna benne semmi kritizálni való, bár az ideális államgondolat nem a különböző monopóliumok szaporítását, de a meglévők csökkentését vallja igazságul. Tagadhatatlan viszont, hogy a háboru után következő korszak érthető és magyarázható módon felredobta az állam eszményi gondolatait, ma muszáj minden országnak a konszolidáció politikáját folytatni és ez nem lehet más, mint az ezerszemű realpolitika, amely mindenütt néz és mindenütt igyekszik fellédezeni jövedelmi forrásokat. És mégsem lehet ezt a kormányintézkedést nem hibáztatni. Az állami apparátusok, úgy ahogy ma vannak, nem képesek lebonyolítani a kivitelt, kénytelenek lesznek ezernyiezer hirtelen szerzett segéderő után nézni, akiknek a kipróbált önzetlenségéről nem tud. Tartunk tőle, hogy a monopolizált kivitelt nem hozza meg az országnak a várvavárt milliárd-főlösegeket, könnyen megeshet, hogy deficit lesz az eredmény. Hiszen az állami élelmiszertüzemeknél is súlyos deficitiek mutatkoztak. Egy ilyen monopóliumot nem lehet hebehurgyn, máról-holnapra megalkotni, évek, de legalábbis hosszú hónapok szervező munkájára van szükség.

Nemkevésbé súlyos ennek a váratlan monopolizálásnak a másik oldala, amely sokezer ember keresetét vág. Megszoktuk ugyan, hogy a háboru utáni állam a legérzékenyebb módon nyul bele állampolgáraink legérzékenyebb lét-nemlét problémáiba. Teszi ezt a lakáskérdésben, az evakulációs dolgokban, a jövedéki engedélyek megvonásával, de ez a hatósági ex-

port nem csupán existenciák megbolygatása, de felborítása a szabadkereskedelem elvének is. És nemcsak a kereskedelem kárára van, de kárára magának az árunak, az elhelyezési lehetőségnek, a piacteremtő agilitásnak is. Nem szólna róla, hogy ez az új kormányintézkedés, a moralitás ellen is vét. Mert ugyanakkor, amikor a kereskedőket ezer nehézséggel bástyázza körül és az adók roskasztó tömegével terheli őket, kivonja alóluk a kereset lehetőségnek széles területeit. Egészen furcsa a kormányunk kettősirányú országboldogító politikája: a parasztnak mindent megad, a kereskedő és ipari osztálytól pedig lehetőleg mindent elvesz. Helytelen ez a politika, mert igazságtalan és mert káros. Nem lehet az egyik osztályt a másik rovására erősíteni. Ebben az év-

ben a paraszt még nem kapja meg a termést, csak a betakarítás után adják oda neki a földet. Jövőre, ha már övé lesz a gabona, ő maga fog a leghevesebben kapálózni ellene, hogy az állam tegye rá a kezét és ne a szabadkereskedelem útján értékesítse. Az ő felfogása szerint ez az állapot a háborus állapotnak felel meg, amikor haditermények vették el a kenyérmagvakat és csak dugvást lehetett eladnia, valamint a kereskedőnek. De ne fárasztuk a gondunkat olyan messzire, várjuk meg az idei eredményt. Az idén kiváló a termésünk, nagyon félünk tőle, hogy ez a monopólium ötlet tönkreteszi ezt a kiváló termést — és a hozzáfűzött illuziókat is — noha se jég, se ragya nem árthat már neki, hiszen kicsépték s már ott is hever a magtárakban.

Az ellenzék a koronázási ünnepeken sem akar részt venni

Követelik a kormány eltávolítását — Argetoianu radikális eszközöket akar igénybevenni

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az ellenzék részéről kiadott hivatalos kommuniké szerint az ellenzék vezetési a király előtt meglehetősen kategorikus módon kijelentették, hogy a federáció pártjai nem vesznek részt a parlament munkájában, míg a jelenlegi kormány van uralmon. Sőt azt is közölték a Felséggel, hogy a gyulafehérvári koronázáson sem vesz részt az ellenzék egy vezetője sem, ha az Averescu kormány fogja akárcsak is az országot vezetni.

Amidőn a király azt válaszolta, hogy ez a politikai válság meglepetészerűen éri őt és szükséges minden irányban tájékozódnia, az ellenzéki vezetők kérték, hogy döntését külföldi utazása előtt hozza meg, mire a Felség kijelentette, hogy az ellenzék és a kormány meghallgatása után közölni fogja elhatározását. Ennek következtében a király néhány nappal elhalasztotta utazását, valószínű azonban, hogy még ma közli döntését.

Lehetséges, hogy ez a válasz nem lesz oly természetű, hogy a válságot azonnal megoldaná, ez esetben a válság elhúzódik egész a király visszaérkezéséig.

Ellentétek Averescu és Argetoianu között

A „Luptatorul” írja a következőket: A főhivatalos „Indreptarea” Argetoianuak a „Luptatorul”-ban megjelent interjújáról azt írja, hogy a belügyminiszter nem a kormány álláspontját akarta ezzel leszögezni, hanem egyszerűen mint egy politikai pártnak a tagja tette meg nyilatkozatát. Ennek ellenére Averescu és Argetoianu között határozott nézeteltérés van az ellenzék kivonulásával támadt politikai válság megoldására nézve.

A belügyminiszter azon a véleményen van, hogy a kormány fel kell vennie a liberálisok által odadobott keztyűt és meg kell kezdeni ellenük a harcot életre-halálra. Argetoianu bizonyos koncessziókat is tennie a parasztpártnak, hogy ennek a támogatását meg-

nyerje. Ezzel szemben Averescu a parasztpárttal való együttműködést a néppártta nézve károsnak tartja, annál is inkább, mert udvari körökben sem látnák ezt szívesen.

A miniszterelnök szerint legfelsőbb helyen nem helyeslik a liberálisok tevékenységére vonását éppen a koronázás küszöbén és inkább a liberálisokkal kötendő új fegyverszünet mellett vannak. A kibékülés ára a „Resica”-törvény elejtése volna.

Argetoianu, aki a politikában sokkal tapasztaltabb, mint Averescu, kitart álláspontja mellett és reméli, hogy Take Jonescu segítségével meg is valósítja. A külügyminiszter mindent elkövet, hogy meggyőzze Maniut, mily katasztrófa volna az ország külpolitikájára nézve a liberálisok hatalomrajutása.

A magyarországi rekvirálások ügye

Tegnap este minisztertanács volt, amelyen Take Jonescu külügyminiszter tájékoztatta a kormány tagjait annak a diplomáciai akciónak menetéről, amely a román csapatoknak Magyarországon eszözölt rekvirálásai következtében előállott. A román csapatok jogos kompenzációképpen azon rekvirálásokról, amelyeket a magyar és a vele szövetséges csapatok Romániában foganatosítottak, hajtották végre ezeket a rekvizíciókat. A külügyminiszter most bejelentette, hogy külön bizottságot küld Budapestre, amely ez a függő ügyet likvidálja. Ezután a minisztertanács a gabonárák maximumának kérdésével foglalkozott és elhatározta, hogy a gabonakivitelt kizárólag az állam fogja eszözölni. Ezután a király távolléte alatt szükséges kormányzati funkciókat beszélték meg. A király elutazása előtt egy dekrétumot intéz a kormányhoz, amelyben felhatalmazza, hogy a kormány távollétében önállóan intézheti az ügyeket, mindazon ügyekben azonban, amelyek az alkotmány értelmében királyi szentesítést és hozzájárulást igényelnek, veglegesen csak a király visszaérkezése után intéz el.

A kis államok a jóvátételt Németországnak fizetik

Páris, július 21. (Damian.) A „Chigago Tribune” tudósítójának értesítése szerint a főtanács pénzügyi szakértői elhatározták, hogy a 132 milliárd aranymárka követelés nemcsak Németországot, hanem valamennyi legyőzött államot terheli. Így ezek az államok a rájuk eső hanyadot a békeszerződés 131. §-ának alapján Németországnak kötelesek kifizetni. Magyarország nem az antatnak, hanem Német-

országnak fogja fizetni a hadikérpótlást. A kisállamok által fizetendő jóvátétel összegéről vonatkozólag még nem történtek pontos intézkedések.

Japán a népszövetség revíziójáért

London, július 21. (Damian.) A népszövetségi tanács legközelebbi ülésén tárgyalás alá veszi Japán az azt a javaslatot, amely a népszövetség szabályait kéri revízió alá venni.

A cionista kongresszus munkarendje A Nagy Intéző Bizottság éjjeli ülése

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Prága, július 21. Július 16-án a Nagy Intéző Bizottság éjjeli ülést tartott, amely fél-tizkor kezdődött és éjfél után két óraker fejeződött be. Az ülésen dr. Hanke a XII. kongresszus előkészítéséről tett jelentést. A szervező bizottság javaslatait elfogadták és eszerint a kongresszust szeptember elsején, csütörtökön fogják Karlsbadban megnyitni. A kongresszus elnöke valószínűleg lord Rotschild lesz. A bizottság javasolja, hogy csak az első két napon legyenek délelőtti ülések, vasárnaptól kezdve pedig csak délután tárgyaljanak, szükség esetén pedig este plenáris ülések legyenek. A délelőtti a bizottságok megbeszélései számára maradjanak szabadon. A permanens bizottságok összetételére elhatározták, hogy delegátus kiküldésére csak azok a cionista csoportok legyenek feljogosítva, amelyek legalább hat delegátussal vannak a kongresszuson képviselve. A többiek képviselőtől is gondoskodás történik a csoportok összetétele által.

A kongresszus napirendjét a következőkben állapították meg: Első nap: Weizmann és Szokolov megnyitó beszédei, továbbá üdvözlő beszédek. Délután az iroda vezetőségének megválasztása és egyéb alaki ügyek. Általános vita kezdete, minthogy a végrehajtó bizottság jelentése nyomtatásban közkezen forog.

Második és harmadik tárgyalási nap: általános vita.

Negyedik-ötödik nap: Palesztina-ügyek. Idetartoznak elsősorban Palesztina újjáépítése, a bevándorlás és kulturális kérdések. Ezekről nyomtatott jelentéseket adnak ki. A referenseket a végrehajtó bizottság küldi ki.

A következő napokon a szervezet pénzügyeiről szóló jelentés, pénzügyzetek, Keren Hajjeszód és szervezeti ügyek.

Vasárnap, szeptember 11-én: A kongresszus bezárása.

A kongresszus ügyrendje szerint a vitában elsősorban az olyan csoportok vehetnek részt, amelyek legalább husz küldötettel vannak a kongresszuson képviselve. A bizottságok, amelyeket egy később megállapítandó kulcs szerint állítanak össze, huszonegy tagból áll-

nak. Az igazoló bizottság a következő tagokból áll: Dr. Emil Margulies (Leitmeritz), Max Kober (Berlin), dr. Kahn (Antwerpen), dr. Olschwanger (Varsó) és Borl Locker (Bécs).

A Nagy Intéző Bizottság augusztus 31-én Karlsbadban fog ülésezni. A választási eljárás minden tekintetben megmarad olyannak, mint ahogy azt a végrehajtó bizottság javasolta, csak a palesztinai képviselőt körül történt változás, amennyiben a palesztinaiak már ötszáz sékelfizető után is képviselhetik magukat egy-egy delegátussal.

A Nemzeti Alap földvásárlással Jezreel völgyében 80.000 dunam zsidó telek

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Hágából jelentik: A Zsidó Nemzeti Alap legutóbbi földvétele általános meglepedést keltett a zsidóság körében. Jezreel völgye rendkívül sok előnyt nyújt fekvésénél fogva és különösen azért mert Haifa kikötőjéhez közel van és a termények gyorsan és olcsón hajóra szállíthatók. A Nemzeti Alap a vétel alkalmával tekintetbe vette a földbérlo fellachok érdekeit, mellette 41.600 ducamnyi föld marad a Nemzeti Alap kezén. Djinjar és Rub el Nasra községek határán elterülő földek jórésze már zsidó kezek megművelése alatt áll.

A földek nagyon alkalmasak export-vetemények termesztésére. Csomagolóházikók, raktárak, pincék építő anyaga ma rendelkezésre áll, az intenzív munka bármikor megkezdődhetik. Két egymással összefüggő tagban fekszenek a földek: nyugat felől Malul, kelet felől pedig Nuris község határai a nagy telektömbnek, amely magába foglalja Merchavia, Balfouria és Tel Adas zsidó településeket. Ha e községek határán elterülő földek és a Keren Kajemet birtokába jutnak, a földkomplexum 70—80.000 dunam lesz. Malul környékén valószínűleg finom sárga dohányt termelnek, míg Nuris-vidéke kukorica, cukornád, gyapot termesztésre legalkalmasabb. A Djalut-forrás is ott fakad, amely alkalmas az ország egy negyedrészt öntöző vízzel ellátni.

Mielőtt azonban nagyobb letelepülési akciót kezdenének, a Zsidó Nemzeti Alap a vidék moosaras része kiszáritásáról fog gondoskodni.

A Nemzeti Alap munkakörébe vette a jaffai lázadások alkalmával letelepülési helyekről és ültet zsidók elszállítását. Azonfelül gondoskodik az elültetettek számára munkaalkalomról. Szövetkezetbe tömöríti őket és kétszázötven két lakásból álló házat épített számukra.

de megelőzőt az úton, az Astarótünnepők asszonyiserege és hát lassodnom kellett, mivelhogy három nyílővésnyire nem szabad közlebe érne avatallan férfinak, az Astarót ünnepehez.

— Hát nekem semmi hirt se hoztál? —

kérdezte Tamar az öreg szolgát. — Hogy van sora, Jákob atyámnak, a sátorakó fejedelmnek?

Jóram tédre emelkedett ültéből és homlokát a szőnyeghez értette.

— Békességben van az én uram Jákob, hanem hogy nagy szomorúság érte őtet és gyász, mivelhogy a József fia eltűnt. Mondják, hogy vadállat tépte volna szőjjel és meg is megtalálták véres köpenyegét, azért ül porban az én Jákob uram és siralmas gyászban Jizraél gazdám.

A két nő rémülten meredt Jóramra.

— József meghalt? — kérdezte elfuló szóval Tamar, — de az öreg szolga csak hallgatással válaszolt.

— És mi van Judával, Sela jegyes vőlegényem apjával, kérezősködött tovább remegő hangon Tamar, — készülnek e már a menyegzőnkre?

— Nem készülnek urnő, — felelt Jóram és újra a szőnyeghez értette homlokát.

A két nő megnémultan halgatott és a csöndben Jóram halkán beszélni kezdett.

— Hogy utana indultatok urnő, Juda ifju gazdám sokat beszélt rólad az adullami Chirával. Mivelhogy úgy akarta az én uram, hogy Sela fiának legyél a felesége, aminthogy az törvényben van az ebreusoknál. De féltette az én Juda gazdám az ő Sela fiát, hogy őt is szerencsétlenség ne érne, ha véled kel nászra, aminthogy két másik fia is, a nászotok estéjén halt meg — és az adullami Chira azt mondta, hogy az istenek akarata ez, mivelhogy Bal Zevu kivánt meg téged menyasszonynak.

Éhínség Oroszországban Sáskajárás pusztít Dél-oroszországban — A szovjetkormány mozgósít

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Riga, július 21. Oroszországnak most újabb ellenséggel kell megküzdenie. Egész Dél-oroszországot elárasztotta a sáska, amely végigpusztítja a gabonaföldeket. A kormány mozgósította az egész lakosságot a sáskajárás ellen. A sáskajárás a Volga-területén elpusztította a vetéseket. Több kormányzóságban elpusztult a termés. A falvak lakossága ezeket a területeket az éhségtől való félelmében elhagyta. Az aratás az ország legnagyobb területein olyan gyenge, hogy még a benszüllöttek élelmezésére sem elegendő. Oroszország éhségkatasztrófa előtt áll. Az éhezők száma állítólag tízmilliót tesz ki. Nemcsak a munkások, hanem a parasztok is éheznek. 1912. óta nem volt ilyen éhség Oroszországban. Az éhség méreteit növeli, hogy a volgamenti német gyarmatosok termése is elpusztult, akik pedig csaknem egész Szovjet-oroszországot ellátták élelmiszerekkel. Az éhínség következtében az árak rohamosan emelkednek. Egy font kenyér ára 4000 rubel, holott még néhány nappal ezelőtt 2700 rubel volt. A cukor ára 20.000 rubelről 30.000 rubelre emelkedett, egy font burgonya 1800 rubelre került. Dél-oroszországban az éhínség következtében kolera-járvány pusztít. Eddig 60.000 kolera megbetegedés történt.

Moszkvai távirat szerint a szovjetkormány augusztusban nagy hadgyakorlatot fog tartani. A hadgyakorlaton Lenin és Trockij is részt fog venni. Ezzel a hadgyakorlattal kapcsolatban az „Izvesztia” írja, hogy az orosz kormány négy korosztályt mozgósít, mert tudomására jutott, hogy egész Közép-Európa fegyverkezik ellene. A szovjetkormány védelme érdekében szükségesnek tartja, hogy hadseregét megerősítse.

Nézzétek ukrániai testvéreitek sorsát! Gondoljatok magatokra, gondoljatok gyermekeitekre! Hozzatok meg minden áldozatot akkor, amikor kéri, s nem akkor, amikor már esetleg késő lesz. Tegyétek magatokéva a Keren Hajjeszód ügyét!

Támár

— Kis regény —

Írta: Giszkalay János (17)

— Jórám, Jórám! — csattant ki Tamar száján az öröm és egy pillanat múltán, már ott állott a fiatal lány a ház kapuja előtt. Eliórárn a Rubén felesége meglepetve követte.

— Áldás és békesség úrnő, — köszöntötte az öreg Jórám, tisztességtudóan az asszonyokat és mellén keresztbe rakta két kezét.

— Áldás és békesség, — mondotta Tamar is, de tovább már nem juthatott, mivelhogy Jórám megelőzte.

— Rubén ifju uram küldött, hogy tudakozódnék jó dolgotok felől és vinnék felőletek hirt nékie, holott ugyis erőfele hajott az őszi nyírás.

— Talán mennék a házba, — mondotta Eliórárn, asszonyos barátsággal és az öreg tevecordás nagy tisztességgel érezte a szives fogadtatást. Csak akkor folytatta, mikor már ott ültek mind a hárman a szoba szőnyeges padozatán.

— Ugy volt, — kezdte újra Jórám, — hogy a nyírók itten látnak munkához, a timnai usztató mellett, mivelhogy igen alkalmas hely ez, a birkák feresztésére és a gyapju fölőlegét is hamarosan el lehet cserélni mindenemü városi dolgokért, némi cserép fazokakért avagy ünnepi szőtesért. Mondotta tehát az én Juda ifju uram, hogy néznék utána a nyírók dolgának, ő maga majd csak napok múltával gyön utánam, mivelhogy úgy beszélte meg azt az adullami Chirával. De, hogy utra keltem volna, meghagyta az én Rubén ifju uram, hogy tudakozódjak Timna lakóainál, havajjon életben vagytok — és és jó sorotok van-e. Már vagy egy nappal előbb megérkeztem volna,

Es Juda ifju gazdám megtudakozta Bal-Zevu akaratát, havajjon mit cselekedjek, mivelhogy nagyon is kesérti az ő szive két fiának siralmas halálán és Alit feleségének elvesztésén.

Tamar testen lázas reszketés futott keresztül. Fogai összeverődtek és két fekete szemé úgy kitagult, mint amikor éjjeli kísértet ülti meg ölmos iszonnal az ember elfuladt lelkét. Valami szörnyűségre nyílt csudálkozó megismerőds didergéit ki belőle:

— Juda... a Bal-Zevutól? És az ér Jákobapám, a sátorlakó fejedelm?...

Jóram megértette a kérdést.

— Nem tudott felőle, — mondotta a a vén tevecordás. — Nagyon is gyászban van József fia elvesztés, semhogy akármit is meg tudna látni, meghogy más nem is tudhat felőle, hacsak nem én, mivelhogy énvelem keresztette meg Juda gazdám a Bal-Zevu prófétát.

— És mit izent a Bal-Zevu? — kérdezte Tamar, most már nyugodtan, csak épen, hogy arca volt ijedelmesen sápadt.

— Halállal hal, aki Tamárhoz közeledik, hacsak nem az, akinek királyok vannak ágykában és próféták az ő magvaiban.

— Próféták, — suttogta megrendülten Eliórárn, a kanaanita asszony. — A magi asszonyának szemelte ki őtet a Bal-Zevu, a: Astarót lányának, azért is ölte meg két vőlegényet.

— És hát így én mire várjak? — kérdezte halkán, inkább csak magától Tamar.

Jóram meghallotta a halk kérdést.

— Kicsoda merne közeledni hozzá urnő, vágyakozás okából, — mondotta elgon dolkodva, holott ilyen a Bal Zevu akarat. Hosszu hallgatás volt a felelet.

(Folytatjuk.)

Anglia Franciaország ellen

Németország kormányválság előtt — Anglia sürgeti a boulognei konferenciát — Franciaország új rendszabályokkal fenyegetőzik

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, július 21. Németország ismét kormányválság előtt áll. A „Chicago Tribune” jelentése szerint dr. Wirth kancellár kijelentette a berlini angol nagykövetségnek, hogy abban az esetben, ha Felsőszilézia kérdésében a szövetségesek Németország ellen döntenének,

beadja lemondását.

A német kancellár az utóbbi hetekben többször hangsúlyozta a szövetségesek képviselői előtt, hogy a főtanácsnak Felsősziléziára vonatkozó határozatai nagy hatással lehetnek Németország belpolitikai helyzetére és a kormány állására. A kancellár a felsősziléziai kérdés kedvezőtlen elintézésére valószínűleg lemondással fog felelni, ami a szövetségesekre nagy csapást jelent, mert könnyen felborulhatnak azok a megállapodások, amelyeket az antant a legutóbbi német kormánnyal kötött.

A felsősziléziai kérdés miatt rendkívül kiélezedett a helyzet Anglia és Franciaország között,

mert az angol kormány elutasította Franciaországnak a felsősziléziai kérdésre vonatkozó javaslatát. Lloyd George kijelentette, szilárdan el van tökéltve arra, hogy Felsősziléziát igazságosan osszák fel. Angliának ez az erélyes magatartása több okra vezethető vissza. Az angol kormány az utóbbi időben épen a keleti kérdés miatt olyan előzékenységet tanúsított a francia kormánnyal szemben, amely már

presztízsének kárára történt.

Ezért heves támadások érték Lloyd Georgeot, a lapok gyengeséggel és erélytelenséggel vádolták meg. Lloyd George tehát részben e támadások miatt kénytelen megváltoztatni politikáját, az igazi és mélyebben fekvő oka mégis az, hogy fordít taktikáján és ugyanezt a fegyvert használja Franciaország ellen, amellyel eddig Franciaország harcolt Anglia ellen. A felsősziléziai kérdés olyan megoldásért, amelyet Briand kíván, Anglia azt fogja követelni, hogy

Franciaország fogadja el feltételek nélkül Anglia keleti politikáját.

A főtanács ülését augusztus első felében tartják meg. A boulognei konferenciát most már Anglia sürgeti, holott eddig épen Anglia halogatta. Briand szerette volna a döntés idejét kitolni, de ebbe Anglia semmi körülmények között nem akar belelenni. A főtanács döntését az újabb felsősziléziai események sürgetik. A Felsősziléziában tartózkodó szövetséges bizottságok közöttük kormányoknak, hogy a helyzet szükségessé teszi az azonnali döntést. Angliával szemben Olaszország is a főtanács ülésének kitolása mellett van. Az új külügyminiszter, Torretta véleménye szerint feltétlenül szükséges, hogy

a felsősziléziai problémát újra vizsgálják át.

Franciaország Felsőszilézia miatt jegyzéket intézett dr. Rosen német külügyminiszterhez. A jegyzéket a berlini francia nagykövetség nyújtotta át. Franciaország demarsáéhoz Anglia és Olaszország eddig nem járult hozzá. Németország kimerítő válaszejegyzékben fog felelni azokra a vádakra, amelyeket a francia jegyzék felsorol. A válaszejegyzék valószínűleg néhány nap múlva elkészül. A német kormány elhatározta, hogy a birodalmi gyűlést is összehívja, ott fog beszámolni a külügyminiszter a felsősziléziai események következtében keletkezett új helyzetről. Az összehívást szükségessé teszi az is, hogy

a német kormány újabb lengyel támadások tervének jutott birtokába.

Az „Echo de Paris” jelentése szerint a francia kormány nem fog megelégedni tiltakozó jegyzékével, ha követelésének Németország a legrövidebb időn belül nem tesz eleget, újabb rendszabályokhoz fog nyulni. A

lap a Ruhr-terület megszállása mellett uszít és azzal sem törődik, ha ebben az esetben a német kormány a nagynémeteknek adná át helyét. És a francia kormány erre az erélyes lépésre épen akkor határozta el magát, amikor az angol kormány már megígérte, hogy

megszünteti Németország ellen a szankciókat.

Ez pedig annyit jelent, hogy Anglia a megszállott területekről kivonja csapatait. De nemcsak Anglia, Amerika is kivonul a német megszállott területekről. A berlini amerikai nagykövetség épen most tárgyal dr. Rosen német külügyminiszterrel arról, hogy Amerika és Németország különbékét kössön. Ha a békét megkötik, Amerika nem vesz részt többé a Németország elleni szankciókban.

A városi tanács az ortodox hitközség javára döntött

A kiváltaknak tovább kell fizetni a gabellát

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kolozsvári ortodox hitközségből fivált csoport higgadtabb tagjai már kezdik belátni, hogy kilépésük elhamarkodott lépés volt és igyekeznek ezt a káros kihatású bojlást jóténni. A tegnapi nap folyamán nyolc szefárd jelentette be, hogy visszalép az ortodox hitközségbe. Ez az aktus nem bír ugyan különösebb jelentőséggel, mert hiszen az ortodox hitközség nem ismerte el a szefárd hitközséget, vagyis a kilépéseket nem vette tudomásul, mert az jogalap nélkül történt, mégis örömmel vesszük tudomásul, hogy a hitközség megbomlott egysége kezd reorganizálódni. Erre vall az a megoldás is, amelyet a kiváltak vezetői intéztek az ortodox hitközség elnökségéhez, hogy vasárnap délelőtt egyezkedési tárgyalásokra üljenek össze.

Az ortodox hitközség megbolygatott egyensúlyát végre megszilárdította a városi tanács végleges döntése, mellyel teljesen magáévá tette az ortodox hitközség álláspontját. A tegnapi tanácsülésen hozott határozat az első döntést odamódosítja, hogy a szefárd alakulatnak csak a birtokon kívül engedi meg a felebbezést. A határozat szigorúan utasítja a vágóhid igazgatóságát, hogy az ortodox hitközség gabellajegyére nélkül húst senkinek ki nem adhat.

A városi tanács a leghatározottabban megtilja az összes metszőknek, hogy gabellajegy nélkül baromfit vágjanak. Egyben utasítja a határozatot a rendőrséget, hogy szükség esetén álljon rendelkezésére az ortodox hitközségnek jogainak megvédése céljából. A határozati nap folyamán kézbesítették az összes érdekelteknek.

Ezzel szemben az elszakadtak között még mindig vannak okvetlenkedők, akik most, amikor érzik, hogy a talaj kicsuszott a lábuk alól, kicsinyes formalitásokba kapaszkodnak jobb ügyhöz méltó buzgalommal. Az ortodox hitközség beadványában ismertetett rendes gabelladíjakat elfelejtették a határozatba beírni s ezen az alapon a „szefárdok” minden kilogramm hus után csak ötven banit akarnak fizetni egy és fél lei helyett. A hitközség új beadványban fogja kérni a városi tanácsot, hogy a határozatot a fenti értelemben precizírozzák, azaz kibővítsék.

Az ortodox hitközség a szefárdok részéről folyó mesterkedések ellenére, a békés megegyezés álláspontján marad és hajlandó újra felvenni a tárgyalásokat, ha a másik oldalon komoly békétörekvéseket tapasztal.

— Román-magyar állatorvosi bizottság. Bukarestből jelentik, hogy a magyar kormány felkérte a román kormányt, hogy alakítsanak közösen egy román-magyar állatorvosi bizottságot, mely a határon a marhavész ellen megtenné a szükséges intézkedéseket. A román kormány a bizottságba Neagu és Baoleceanu állategészségügyi főfelügyelőket küldte ki.

Holttestet vetett ki a Szamos

Jelentkezzék, akinek női hozzátartozója eltűnt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Tegnap délelőtt kilenc órakor a Hóstátban lévő Csertőrcs-utcából jelentették a rendőrségnek, hogy a Malomárokban folyó kis Szamos a 46. számú ház kertje alatt, egy női holttestet sodort a vizen át épített gát egyik cölöpjéhez, amelynél fenakadt. A rendőrség értesítette az esetről az ügyészséget, ahonnan dr. Hosszu ügyész, a rendőrségtől Chifor rendőrkapitány, dr. Hosszu tisztiorvos és Ilea detektiv ment ki a helyszínre.

A holttestet fekvő helyzetben, a gáthoz ékelve találták. Lefényképezték ebben a helyzetben, azután felhozták a vízből és kiterítették a gát pallójára. Így is több fényképfelvételt készítettek róla. Kora ötvenöt-hatvanéves lehet, termete kicsi, haja barna és román módra, korcába van fonva. Öltözete szegényes: fekete bluz, szürke szoknya, kék kötő, fekete, rongyos cipő. Harisnya nincs rajta.

Chifor rendőrkapitány kihallgatta a gát közelében lakókat, de senki sem tudott a halott személye felől felvilágosítást adni. Ujvárosi molnár, aki a holttestet először vette a gátnál észre, nem volt odahaza, öt idezés útján ma fogják a rendőrségen kihallgatni.

Az ügyész és az orvos helyszíni megállapítása szerint, a halál fulladás útján, a vízben következett be. Minthogy a holttest csak öt-hat óra óta lehetett a folyóban, valószínű hogy esőtörtökön éjjel, a sötétben beleesett. Sérülés a testen nincsen.

Hosszu ügyész intézkedett, hogy a holttestet az orvostani bonctani intézetbe szállítsák. Kitételét mindezeidig nem tudták megállapítani, a Hóstátban senki sem ismeri. Foglalkozására nézve valószínű, hogy munkásasszony volt. A rendőrség felkéri azokat, akiknek idősebb női hozzátartozója a napokban eltűnt, jelentkezzen a büntügyi osztályon. A nyomozást egyidejűleg megindították.

Az olasz-jugoszláv kereskedelmi tárgyalások

Belgrád, július 21. (Damian.) Az olasz-jugoszláv kereskedelmi tárgyalások politikai kérdések miatt megszakadtak. A tárgyalásokat — hir szerint — szeptemberben folytatják.

Japán nem ismeri el a szovjeteket

Páris, július 21. (Damian.) A japán kormány a szovjeteket nem ismeri el. Bármilyen jegyzék érkezne a szovjetkormánytól, arra Japán nem válaszol.

A forrongó Albánia

Belgrád, július 21. (Damian.) Albániában a helyzet állandóan komplikálódik. A kormány elrendelte egész Albánia területére a mozgósítást. A belgrádi kormány erélyes rendszabályokkal akar Albániában rendet teremteni, mer az a véleménye, hogy az albániai béke egy tal a Balkán békéje.

A portorosei konferencia

London, július 21. (Damian.) Lloyd George az alsóházban kijelentette, hogy a portorosei konferenciát szeptember második felében fogják megtartani.

Marconi tökéletesítette szikratávíróját

Róma, július 21. Marconi bejelentette, hogy újabb szikratávírókészüléket talált fel, mely bármilyen légköri viszonyok között minden hiba nélkül működik.

Amerika ratifikálta a trianoni békét

Páris, július 21. (Damian.) A nagykövetek konferenciája tegnap összeült. Az Egyesült Államok követe bejelentette, hogy a trianoni békesszerződést Amerikai Egyesült Államok ratifikálta.

Take Jonescu külügyminiszter a Keren Hajjeszodról

„Rokonszenvesnek találok az ujjáépítés ügyét.“

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, július 20. A Keren Hajjeszód beszarabiai és óromániai igazgatói, dr. Schwarzmann és Willenszky audienciát kértek Take Jonescu külügyminisztertől az Ujjáépítési Alap propagandája ügyében. A külügyminiszter a napokban fogadta a Keren Hajjeszód vezetőit, akik memorandumot nyújtottak át neki. A memorandum kimerítően foglalkozik a Palesztina-kérdéssel, a Keren Hajjeszód céljaival és főadataival. A miniszter a két igazgató jelenlétében átfutotta az emlékiratot és kijelentette, hogy a cionizmus lényegét ismeri, Párisban alaposan informáltatta magát a zsidókérdés minden vonatkozásáról.

Dr. Schwarzmann és Willenszky arra kérték a külügyminisztert, engedje meg a Keren Hajjeszód érdekében való zavartalan propagandát és intervenáljon a hadügyi és belügyminisztereknél, hogy ezt a munkát sem katonai, sem polgári hatóságok ne zavarják.

— A magam részéről a zsidó ujjáépítés

ügyét rokonszenvesnek és támogatásra érdemesnek találok — mondotta a miniszter — és nyomban el is intézem a kérésüket.

A külügyminiszter asztalához ült és követező tartalmu levelet írt:

„A román királyi külügyminiszter Nagyrómánia hadügyi, közigazgatási és rendőrségi tekintélyeit arra kéri, engedjék meg dr. Schwarzmann és Willenszky uraknak, a cionista világ-szervezet bizottsági tagjainak, akiknek a londoni Ujjáépítési Alap részéről van megbízásuk, hogy a zsidó nemzeti otthon javára gyűjtheszenek. Együttal arra kérem az említett hatóságok intézőit, hogy Schwarzmann és Willenszky urak elutazása után az általuk megszervezendő alakulatok igazolt embereit a Palesztina ujjáépítése érdekében folytatandó gyűjtésben ne gátoltassanak.“

A Keren Hajjeszód két megbízottja a jövő hónapban már megkezdte a propagandát és gyűjtést.

Francia-magyar barátkozás

A „Magyarország barátai“ egyesület — Van-e titkos szerződés — Célol a bukaresti francia követség

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukaresti jelentés szerint a „Magyarország barátai“ címmel alakult francia parlamenti csoport vezetőjétől, Tisyeretől, Orbók Atilla képviselő levelet kapott, melyben Tisyere vázolja jövőndő programját. Kijelenti, hogy Franciaország magyar barátainak és Magyarország francia barátainak egy komitét kell alakítaniok. A két államban irodalmi előadásokat, művész és sportünnepségeket kell rendezni. A franciák a filmet, a színházat és a sajtóban fogják ismertetni a magyar irodalmat és kulturát. Tisyere szükségesnek tartja egy francia-magyar kereskedelmi kamara felállítását. A komitét azzal fogja megkezdni működését, hogy Tisyere és társai ellátogatnak Magyarországra, Erdélybe és az elszakított területekre, hogy az ottani állapotokról közvetlen tapasztalatokat szerezzenek.

Az „Ere Nouvelle“ című párisi lap ajánlja a trianoni békeszerződésnek a korszerűsítésben való alkalmazását. Horthy kormányzó — a lap szerint — eleget fog tenni a szövetségesek követeléseinek, Franciaországnak viszont Magyarországot ki kell békíteni szomszédaival. Nyugatmagyarország ügyében ezért kerülni kell minden elhamarkodott lépést.

Párisban tartotta meg a napokban a mezőgazdák nemzetközi szövetsége közgyűlését. Magyarországot Mayer János volt közlélmészügyi miniszter, Schandl Károly és Blaskovich Sándor képviselték. Schandl a magyar agrárszervezetek nevében üdvözölte a közgyűlést. Rámutatott a komitét pusztításaira s kijelentette, hogy Magyarország évszázadokon át volt védőbástyája Európának és most is saját testével védi a barbárok ellen a nyugati kulturát. Ezért kell Magyarországnak erősnek lennie. Decalaude elnök meleg szavakban köszönte meg a magyar kiküldöttek üdvözlését. Kijelentette, hogy Franciaország tisztában van a magarság fontos helyzetével és a szövetséghez való csatlakozást örömmel veszi.

A bukaresti francia követség a mai napon a következő közleményt adta ki:

A Romania Noua és a Steagul című lapok egy francia-magyar egyezmény szövegét közlik, mely szerint Franciaország bizonyos gazdasági előnyökért kötelezettséget vállalt volna, hogy Magyarországot területi igényeiben, különösen Romániával szemben támogatni fogja.

Illetékes helyen kijelentik, hogy ezen okmány feltétlenül hamisított és Franciaország s Magyarország között semmiféle politikai egyezmény nem jött létre sem 1920. júliusában, sem más alkalommal. Együttal csodálkozásuknak adnak kifejezést, hogy komoly román lapok hitelt tudnak adni ily fantasztikus híreknek.

Japán nem vesz részt a washingtoni konferencián

Nem tárgyal a távoli Kelet kérdéseiről — De Valera az írek jogait követeli az angol kormánytól

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, július 21. A „Daily Express“ tokiói jelentése szerint mind kevesebb remény van arra, hogy Japán résztvegyen a washingtoni konferencián. Pedig az Egyesült-Államok már eleget tett Japán kívánságának és közölte a távoli Keletre vonatkozó felfogását. Ez Japán kívánságára történt ugyan, Amerika azonban mégis előzékenységének vélt eleget tenni, ami kor részletes programját közölte a Japán kormányval. A japán kormány állásfoglalását a „Chicago Tribune“ tokiói tudósítója szerint leginkább a japán lapok közleményei tükrözik vissza.

A „Nischi Schimbun“ azt írja, hogy Japán csak abban az esetben küldheti el delegáltját Washingtonba, ha a többi hatalmak külön határozományaikról Japánnal szemben lemondanak. Ez a japán lap a konferenciában Angliának taktikai huzását látja. Szerinte Anglia arra törekszik, hogy Japán és Amerika hadiflottáját leszereltesse és nem a magáét. Egy másik lap kételkedik a konferencia összintéségében. Ez a lap írja azt is, hogy Anglia több súlyt helyez Amerika barátságára, mint Japánéra.

A japán kormány álláspontja tehát most már úgy fog módosulni, hogy Japán csak abban az esetben vesz részt a konferencián, ha azon a távoli Kelet kérdését nem bolygatják. Ha Harding ragaszkodna mégis ahhoz, hogy tárgyalás alá kerüljön a távoli Kelet kérdése, Japán elmarad a konferenciáról. Az amerikai kormány most mindent elkövet, hogy Japán állásfoglalásának megváltoztatására bírja. Ez azonban Hardingnak valószínűleg nem fog sikerülni. A leszerelési konferencián Kína is részt fog venni. Hollandia szintén kapott meghívást. A belga közvélemény szívesen látná, ha Belgiumot is meghívják a washingtoni konferenciára.

A „Matin“ néhány nappal ezelőtt azt írta, hogy de Valera hajlandó lemondani az ir köztársaság függetlenségéről. De Valera ezt a jelentést a legerélyesebben megcáfolta. Ugyanakkor de Valera kijelentette a sajtó képviselőinek, hogy a sinneinerék ragaszkodnak eredeti követelésekhez, amely egy pontban foglalható össze: Anglia fentartás nélkül ismerje el az írek jogait.

Családi életetek bensőségét és melegét fokozzátok, ha gyermekeitek jövőjét megalapozó Tarbutnak adományoztok ünnepegeitek alkalmával.

Maniu kritikája az agrárreformról és a politikai helyzetről

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A „Patria“ munkatársa beszélgetést folytatott Maniu Gyulával, a román nemzeti párt elnökével, aki az erdélyi agrárreformról és a politikai helyzetről ezeket mondotta:

— Erősen hiszem, hogy az ország szociális és politikai átalakítását illetően az agrárreformnak sokkal nagyobb hatása lesz, mint az általános választójognak, mert a választói reform csak kereteket teremt és lehetőséget a politikai meggyőződés kifejezésére. E keretek tartalmát a választók öntudata és politikai meggyőződése adja meg.

— Az agrárreform megadja a szociális függetlenséget és az anyagi jólétet az ország legnépesebb osztályának: a parasztságnak. A reform szerencsés megoldása a parasztsztyály politikai és kulturális ujjászületését eredményezi. Ezenkívül más intézkedések által, mint a gazdasági oktatás, a szövetkezetek gyors és alapos megszervezése, a parasztnak adandó ökos kölcsön által elő kell segíteni, hogy gazdaságukat kellően felszerelhessek.

Milyen engedelményeket kapott az ellenség

— A kormány eredeti javaslatában a föld ára az 1916. évi bér hatvanszorosa volt megállapítva. A mi nyomásunk hatása alatt a kormány az összeg nagyvesszesére szálltotta le a kisajátítandó föld árát, melynek felét az állam fogja fizetni. Ez azonban közönséges illúzió, mert az állam adófizetőkől áll és ezek közül a legtöbben parasztok. Az Averscutörvényben megállapított ár túl magas, különösen ha a valutánk meg fog javulni. A normális árak visszatérése esetén a parasztnak nem fogunk tudni kamatot fizetni a föld vételára után és annál kevésbé fogják a termelés fokozásához szükséges felszerelést megvásárolhatni. Az ellenzék akciójának köszönhető az is, hogy sokkal nagyobb terület lesz kisajátítható, mint amennyit a kormány eredeti javaslatára kontemplált. Ezek és egyéb módosítások eléggé tűrhetővé teszik az agrárreformot.

A politikai válság

— A nemzeti becsület és országunk jó hírneve parancsoló módon követeli, hogy az ellenzék a parlamentből kivonuljon. A Panamaffér óta az egész világon nem történt a Resica-ügyhöz hasonló botrány. Természetesen ez csak egy csöpp volt, mely megtöltötte a többség által véghezvitt törvénytelenségek és erkölcstelenségek poharát. Ott kellett hagynunk a parlamentet, nem a mi politikai küzdelmünk, hanem az egész ország reputációjának igazolása érdekében. Hiszem, hogy az ellenzék lépésének meg lesz a kívánt eredménye.

— A nemzeti párt helyzete ma jobb és erősebb, mint bármikor. Mindenki láthatja, hogy a mi pártunk teljes komolysággal dolgozik. Mi sajnáljuk, hogy az agrárreform tárgyalása előtt kellett a parlament elhagynunk, a kormány és a többség törvénytelenségeivel szemben egyebet nem tehettünk. Emellett konstatálhatom, hogy minden úgy történt, ahogyan a nemzeti párt azt előre látta. Beigazolást nyert, hogy Erdélynek és a Bánátuk szüksége van külön pártra mind addig, amíg a román állam egy új alkotmány keretei között fog berendezkedni.

Foch marsall Prágába utazik

Páris, jul. 21. (Damian.) Foch marsall augusztusban Prágába utazik. Utja összefüggésben van Briand prágai utjával.

D'Annunzio csapatai megszállották Baross-kikötőt

Budapest, július 21. (Da nian.) D'Annunzio csapatai megszállották Baross-kikötőjét. A legionáriusok parancsot kaptak, hogy mindaddig el ne hagyják a kikötőt, míg erre külön utasítást nem kapnak.

A görög offenzíva irányai

A törökök visszavonulnak — Kemal pasa békefeltételei

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, július 21. Konstantinápolyi jelentés szerint a görög offenzíva négy irányban halad. És pedig: 1. Basarkei-Ismid, 2. Jenesehir-Biledsik, 3. Inegul és Andranov-Harmandsik irányában. Kemal pasa csapatai az egész fronton visszavonulóban vannak. Lépésről-lépésre védenek meg minden darab földet és állandó érintkezésben vannak az ellenséggel. Kemal pasa, mint azt az angorai nemzetgyűlésen is bejelentették, a frontra utazott, ahol átveszi a hadsereg vezetését. A török hivatalos jelentés szerint a görögök ma elérték a Hassan-Pasa vonalat. Egy hadosztály eljutott a Bodge-Jenidgar szakaszig és Knidar felé halad. Az ellenség megkísérelte Gedis községek felé előrenyomulását, de a török csapatok megállították őket. A görögök lötték a Natali hidat és a környéken fekvő falvakat.

Az angol flotta, amely Maltából indult el, Konstantinápoly körül cirkál, hogy a kameliskákra nyomást gyakoroljon. A Földközi-tengeren török hadihajók elsüllyesztették a „Foch marsall” nevű görög hajót.

Kemal pasa olasz újságróknak interjúkat adott. Interjújában kijelentette, hogy most is, mint azelőtt, hajlandó tárgyalni a békéről, de csak abban az esetben, ha a szövetségesek Törökország függetlenségét és szuverenitását garantálják.

Lassan halad az összeírás

Háromszor kell jelentkezni a rendőrségen

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Néhány napja folyik Kolozsvár lakosságának az összeírása a kerületi rendőrségeken. Az összeírás lesz az alapja a felállítandó bejelentőhivatalnak, tehát a lehető legpontosabbnak kell lennie. Ez a körülmény indíthatja a kerületi kapitányokat az eredeti rendelet olyan módosítására, hogy minden önálló keresettel bíró lakosnak személyesen kell átvennie a blankettákat és ugyancsak személyesen kell azokat beadni. A kitöltött blanketták benyújtásakor, vagyis a tulajdonképeni jelentkezéskor mindenkinek valamilyen hivatalos okmánnyal (születési, házassági bizonyítvány, ipar engedély, adókönyv, letelepedési engedély stb.) igazolnia kell, hogy a beírt adatok megfelelnek-e a valóságnak. Ugyanez a kerületi rendőrségnél egy más mintájú blankettát állítanak ki, amelybe felvesszük a jelentkező személyleírását és más adatait.

Kétségtelen, hogy a kötelező személyes jelentkezés nagyon meglassítja az összeírást, amely körülbelül hat hét múlva fog véget érni. Rengeteg zavart okoz, hogy a jelentkezési lapokat rosszul állítják ki. Az ilyen blankettákat nem fogadják el, s az illetőnek még egyszer kell jelentkeznie. S így egyik napról sokan maradnak vissza a másikra, ami állandó torlódást és csődületet okoz és szintén kitolja az összeírás befejezésének a terminusát.

Mikor az összeírások végleg befejeződnek, új rendelet fog megjelenni a jelentkezést igazoló jegyek átvételéről. Az összeírás sorrendje szerint új jelentkezés lesz, hogy mindenki átvegye az igazolványát. Természetesen ez is csakis személyes jelentkezés alapján fog megtörténni.

Ha ez a második jelentkezés is befejeződik, akkor az ellenőrzés veszi kezdetét. Az ellenőrzés a legszigorubb lesz, mert alapos a gyanu, hogy egyes egyének, akiknek az ittléte nem szükséges, nem jelentkeznek. Az egyes kerületi rendőrségek házról-házra fognak járni s meggyőződnek róla, hogy mindenki eleget tett-e a jelentkezési kötelezettségének. Ugy szintén az utcán is razziákat fognak rendezni s ép ezért a rendőrség jóelőre figyelmezteti a közönséget, hogy kellemetlenségek elkerülése végett mindenki tartsa majd magánál a jelentkezést igazoló jegyet. Azokat, akikről bebizonyul, hogy nem jelentkeztek, szigorúan megbüntetik.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség:	977
Kiadóhivatal:	844
Zs. N. Sz.	558

Bródy

Olyan régen történt, majdnem egy éve már és egy év alatt száz évre való sok minden történt: nem csoda, ha régen el is felejtettem az egészet, nem csoda, hogy csak véletlen asszociáció révén jutott eszembe. Bródy Sándor nyilatkozata révén. Mert Bródy Sándor nyilatkozott, kénytelen volt vele, hát igen: nyilatkozott. Kénytelen volt vele, mert józemű emberek, szerető udvariassággal látták meg benne azt, amit titkolni úgy sem tudna, de amit nyíltan hangoztatni, manapság még fényes nappal is veszedelmes dolog Budapest utcáin. Bródy Sándor, ez a nagyságos elme új regényét írt. És akarva, vagy akarván kívül: zsidó regényt, sőt cionista regényt. A „Wiener Morgenzeitung” ösmertelést közölt az új Bródy regényről és szintén konstataulta ezt: zsidó regény, cionista regény. Mit tehetett hát szegény Bródy Sándor erre a kéretlen, szerető-udvariasság és hangos felismerésre? Meri hiszen Bródy nemrégén még Budanesten lakott — és még talán vissza is kell mennie, de sokszor nagyon bölcs dolog, félni. Hát tiltakozott. Egy bécsi magyar folyóiratban. Olyanformán, hogy ő nem cionista és a regénye se cionista, ő magyar és magyar a nyelve és magyar az álma. Hát erről a nyilatkozatról jutott eszembe.

Múlt esztendőben történt, mikor Friedrich és Horthy jóvoltából, Balatonboglárától a pesti Király-utcáig, hangos volt Magyarország a zsidók jaggatásától és az inádszkrét vén Duna és a városi legiti tó és a Lágymányos párosával dobta ki magából az „öngyilkos” zsidók hulláit. Bródy Sándor, a maga bevallása szerint emberemlékezet óta nem volt zsidó templomban, de akkor, a zsidó nagyünnepken ő volt az első, aki kora reggel már ott várta a templomajtó kinyitását és estig ki nem mozdult a templomból. Bizony nem meglepés volt ez, csak nagy-szerű emberi dac, gögös szembeszállás a veszedelmekkel: hát csak azért is zsidó vagyok! És Bródy Sándor még tovább ment. Magához kérette az egyik cionista barátomat, jó hebraistát és öreg napjaira héberül kezdett tanulni. Ugy értesültem, hogy igen szorgalmas diák volt. Mikor megkérdeztük tőle, hogy minek teszi ezt, olyan természetesen felelt: ha ők zsidónak tartanak, nekem igazán nincs okom dicsekedni vele, hogy magyar vagyok. És mert zsidó vagyok, kötelességem héberül tudni. — Most aztán úgy értesülök, hogy ennek a dac-zsidóságnak gyümölcse érett: Bródy Sándor regényét írt, zsidó regényt, sőt cionista regényt.

De mikor józemű emberek szerető udvariassággal meglátták benne azt, amit a Lyon Lea írója úgy se tudna titkolni, amit azonban nyíltan hangoztatni manapság még fényes nappal se igen bátoraságos Pest utcáin, hát akkor Bródy Sándor tiltakozott. Kénytelen volt vele, hát tiltakozott. És nem tudom önkénytelen vagy akarva akart malícia rejlik-e tiltakozó szavaiban. Mert azt mondja: én nem vagyok cionista, a regényem se cionista, én magyar vagyok, a nyelvem is magyar és magyar az álomom. Szegény Bródy Sándor! Ha valóban magyar álmai vannak, — neki a szegény, gögös zsidónak, — akkor nagyon is fojtó, nagyon is lédéres látomásai lehetnek éjjelenként. Nem tudom: véletlen, vagy akarva akart malícia rejlik-e Bródy tiltakozó szavaiban. g. j.

— A Zsidó Nemzeti Alap új igazgatója. Prágából jelentik: A cionista intéző bizottság köréből kiszivárgott hírek szerint a Zsidó Nemzeti Alap visszalépett igazgatója, De Lieme helyébe valószínűleg dr. Hunket fogják megválasztani.

— Nagy cionista miting Besztercén. A besztercei zsidóság nagy manifesztációra készül. Július 31-én, vasárnap délután 4 órakor cionista miting lesz, amelyen Glasner Móse kolozsvári főrabbi lesz a vezérszónok. A kiváló tudóst és lelkes cionistát számosan fogják Erdély fővárosából Besztercére kísélni. A közlekedési akadályokat sikerült leküzdeni azáltal, hogy a Kolozsvárról Dész felé délelőtt fél-tizenegy órakor induló vonathoz Dészről külön vonat csatlakozik Beszterce felé. A vendégek még sznap visszajöhetnek Kolozsvárra. Az előkészítő bizottság az utazni szándékozókra ezúton is felkéri a jelentkezésre. (Cluj, Szentlélek-utca 1/a.)

— Változások a Keren Hajjeszód alapszabályai körül. Prágából jelentik: A Keren Hajjeszód igazgatóinak jelentései szerint a közeljövőben valószínűleg meg fogják változtatni az alapszabály több pontját. Elsősorban fel fogják emelni a kamatozó részvényeket, azonfelül módosítani fogják a „maaszer” elvet, minthogy a dolgozó és kisjöveldmü osztályok ezt a megterhelést aligha bírnák ki. A módosító indítványok fölött a karlsbadi cionista kongresszus fog dönteni.

— A gyulafehérvári koronázás végleges időpontja. Bukarestből jelentik, hogy a gyulafehérvári koronázás sokat halogatott és változtatott napját most már véglegesen szeptember 24-én állapították meg.

— A népszövetség és a zsidók. Londonból jelentik: Mr. Balfour tegnap tett jelentést a brit birodalmi konferencia előtt a népszövetség eddigi működéséről. A jelentés során megemlékezett a népszövetségi tanácsnak az üldözött zsidók érdekében kifejtett tevékenységéről. Balfour hosszasan beszélt a Bécsben élő zsidó menekültekről, akiknek érdekében annak idején a népszövetség intervenciója következtében az osztrák kormánnyal egy mindket részt kielégítő elintézés jött létre.

— Az erdélyi lapokhoz. Felkérjük úgy a kolozsvári, mint az Erdélyben megjelenő bármily nyelvű és pártállású lapok szerkesztőseit, sziveskedjenek e hónap 28-ig irrodánkhoz bejelenteni, hogy kívánják-e a Karlsbadban szeptember 1-én megtartandó XII. Cionista Kongresszusra tudósítókat kiküldeni, mert a kongresszust előkészítő iroda csak a jelzett időpontig általunk bejelentett tudósítóknak tart fenn sajtójegyeket. Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi iroda.

— Az amerikai cionisták a Fehér Házban. Newyorkból jelentik: Az amerikai cionistáknak Clevelandban megválasztott bizottságát tegnap fogadta Harding elnök a Fehér Házban. Az elnök hosszasan fejtegette a zsidó nemzetiség feladatait és jövőjéről úgy nyilatkozott, hogy ennek a nemzetiségnek semmiben sem szabad a többiek mögött visszamaradnia. Az elnök hivatalos a beszéd után még hosszasan beszélgetett a bizottság tagjaival.

— Az „Ivria” felolvasó ülése. A kolozsvári „Ivria” héber irodalmi egyesület ma, szombaton délután 4 órakor az ortodox iskola termében felolvasó ülést tart. Dr. E. Sonnenschein tanár fog előadást tartani „Bibliatánitá” címen. A vezetőség kéri a tagokat, hogy pontosan jelenjenek meg.

— Agyonlőtték Draskovics szerb belügyminisztert. Belgrádból jelentik: Az Avala ügynökség jelenti: Draskovics belügyminisztert ma egy Atics nevű ember revolvérrel agyonlőtte. A merénylőt letartóztatták.

— Az új maximális árak. Ma délelőtt jelenik meg az új maximálási rendelet. Az új maximális árakat az elsőknél alacsonyabban állapította meg az árvizsgálóbizottság, de a termelők még az új árak mellett is tekintélyes üzleti hasznot fognak elérni. Abban az esetben, ha a termelők bojkottálni fogják a piacot, rekvirálással fogják biztosítani Kolozsvár szükségletét.

— Törvényszék elé vörvád híresztelésért. Kovnából jelentik: Soloweitschik, Litvániában a zsidó ügyek minisztere, táviratot kapott a közlekedésügyi minisztertől, aki közli, hogy Peton Aleksza postást, mert a zsidókat rituális gyilkossággal vádolta, törvényszék elé állította.

Magán személyek is félhelyőron utazhatnak a kolozsvári árumintavásárra. A kolozsvári árumintavásár rendezőbizottsága közbenjárta a CFR. vezérigazgatóságánál, hogy a vásárra jövő magán személyek is félhelyőron utazhassanak Kolozsvárra és innen lakóhelyükre vissza. A kedvezményt az igazgatóság a CFR. összes vonalaira megadta. A kedvezményt úgy lehet igénybevenni, hogy a Kolozsvárra egész jeggyel érkező utasok az itteni iparkamarától a jegy bemutatása ellenében kiállított igazolvány alapján teljesen ingyen utazhatnak az érkezési jegy kiadási helyéig.

Kolozsvári utca. Kora reggel történt a Főtéren. Egy rakocátlan kutyakölyök, nem hallgatva jó anyja intó szavára, hogy gyorsan végezze el, amiket rábíztak és ne mélézzon el az utcán, bizony ott ácsorgott hosszasan a Központi szálloda előtt, amíg egy buzgó kutyapécér nyakszorítójának foglya nem lett. Hiába sikongott, lamentált már ekkor, a gyorsan és nagy számban összeseregülő emberek nem segíthettek rajta. Sajnálkozással nézték a vergődő kis állatot, tulerőben is voltak, de ellenfelük hatóságai személy volt és törvénytiszteletük megtorpan a kutyapécér szimbolizált nagy hatalma előtt.

Gyűlt az embersokaság, miközben a hatóságai kutyafogdosó, segédjeivel együtt jól működő gép pontosságával végezte hivatását. Az egyik segéd két izmos lábszárával szorította a bajba jutott kis kutyába a lelkét és a kiáltást, miközben megoldotta nyakán a rézdrót lassót. A másik segéd óvatosan kinyitotta a zöld zsopkocsi ajtaját. Ez a legnehézebb része a műveletnek, mert vigyázni kell, hogy a már biztonságba helyezett többi fogolyok ne tegyenek szökési kísérletet. Ezért csak igen keskeny résre nyitják az ajtót és azon keresztül gyömöszölik be a boldogtalan sorsban osztozkodó új páriát.

Már nagy csoportosulás volt emberekből, amikor hebrőntözésre került a sor. A kis kutya hiába emelte könnyes szeméit a gyülekezet tagjaira. Csupa kíváncsi, báméskodó, szánakozó ember, de egysé tettekre sz. Utolsó pillanatában észébe jutott jó anyja tanítása, hogy segíts magadon, az isten is megsegít. Amikor a pecérsegédek figyelme az ajtónyitásra nyugtalanító kutyák felé összpontosult ebben az egyetlen alkalmas pillanatban a kis kutya kirántotta magát a markos kézbe és a földre ugrott.

Megengedett költői túlzással szólva, ekkor már tengernyi volt a nép. A kis kutya nem találhatta volna kiutat és bármelyik báméskodó suhanc, könnyiszerral megfoghatta volna. De mi történt? Az emberek, mind-mind egyszerre hihetetlenül szétugrottak és tágas tért engedtek a menekülésre. Ami sikerült is. A kutyapécerek átkozódtak, az emberek mosolyogtak. Én is mosolyogtam, mert ebben a pillanatban szerettem egy kevéssé az embereket. (d. s.)

Tűz. Csütörtök délután a Boreu-utcaiban kigyulladt dr. Nagy János esztalosárnyagára és a lángok nagyértékű deszkaanyagot elhamvasztottak. A kivonult tűzoltóság hosszabb munka után lokalizálta a tüzet. A kár pontos összegét még nem állapították meg.

Köztisztviselési razzia. A kolozsvári rendőrség csütörtökön az I. kerületben köztisztviselési razzia tartott. Detektívek és rendőrök vizsgálták meg a mézárós- és borbélyüzletek, a bodegák és a vendéglők berendezését és karbantartását. A razzia a többi kerületre is kiterjesztik.

Rendőrségi hírek. Bürger Dező, marosvásárhelyi lakos bejelentette a rendőrségen, hogy kolozsvári tartózkodása alatt három ezer lejt elloptak tőle. — Dr. Oresteianu Sándor Piata Mihail Viteazul 6. számú lakostól háromszáz lejt loptak el. — Csávái Gyula Monostori ut 8. számú lakás nyolcszázötven lejes zsarolás miatt emelt panaszt. — Tales Antal Baciu-utca 4. számú lakos testi sértésről tett bejelentést.

Igazi mestermű, ahogyan Czinknél ruhát fés tanak és tisztítanak. Gyár: Kolozsvár, Dézsma-u. 7 (1205)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Asszimiláns. Azt kérde Ön, melyek azok az erők, amelyek a zsidóság teljes alámerülését és a többi néphe való beolvadását megakadályozták. A kérdés feltevése teljesen jogosult, ha meggondoljuk, hogy oszupán az asszimilációs folyamat legalább százötvenmillió lélekkel lett szegényebb a zsidó népközösség. A zsidóság történelmében volt két korszak, amely asszimiláció tekintetében még a világ-háboru előtti éveket is túlszárnyalta. Igy a görök és arab korszakban csakugyan közelállott a zsidóság a teljes pusztuláshoz. Dr. Ruppín Artur, a kiváló zsidó szociológus a következő három okot jelöli meg, mint olyanokat, amelyek a zsidóságot a teljes beolvadástól megmentették.

1. A zsidók egyoldalú és elszigetelt gazdasági helyzete rendkívül megnövelte a társadalmi keveredést és nagymértékben megkönnyítette az Ezra és Nehemia által felállított elkülönülési és tisztasági szabályok megtartását.

2. Azokban a korszakokban, amikor a zsidóság létét leginkább fenyegette az asszimiláció, tehát a görög és arab korszakban, a zsidókat a magasabb kulturájú országok mindig elűzte és kénytelen volt alacsonyabb kulturájú országba vándorolni. Az első alkalommal Palesztinából és Szíriából Babyloniába, második alkalommal pedig a virágzó kulturájú Spanyolországból Lengyelországba és Törökországba utaztak. Az asszimiláció törvénye az, hogy csak az alacsonyabbrendű asszimilálódik a magasabbrendűhöz. A végzet szerencsés rendelkezésnek kell tekintenünk, hogy a zsidóság kritikusk napjaiban ezekbe az alacsony kulturájú országokba került, ahol semmi vonzóereje nem volt az asszimilációnak.

3. A zsidóság nagyarányú természetes szaporodása lehetővé tette hogy óriási veszteségei ellenére is fennmaradjon. Viszont az is történelmi igazság, hogy az egyes asszimilációs korszakokból megmaradt zsidóság magával hozta a megújulódás erejét, mert a természetes kiválasztódás törvénye az, hogy az ilyen folyamatokban csak a gyengék buknak el, az erők megmaradnak és tovább fejlődnek.

Sivovics Aron, Kolozsvár. Forduljon a Joint D. e. helyi irodájához Szentlélek-utca 1. szám alatt, ahová leveleit is áttették.

Révész L., Korodszentmárton. Levelére a Tarbut igazgatósága fog levélben válaszolni. A tarbut iskoláknak még nincs internátusuk.

Czion, Kaczkó. Versében sok az érzés, de még nagyon kezdetleges.

Cion Uzs, Ungvár. Írásaiban igazi zsidó lelkesedés van. Még nagyon gyengék.

—z.—r. **Msziget.** Küldeménye érdekes, mi azonban nem használhatjuk.

Jeremiás Zoltán gyógyszerész, Alvinc. Volt osztrák magyar tisztak az egyes üzletvezetőségénél jelentkezhetnek felvételre.

W. D. Szászváros. Ha a bírói jogerős ítélet alapján az üzlethelyiség kiürül, ön azt foglalja el. A további felelősség ellenfele dolga. Ha nem tudná a helyiséget elhagyni, forduljon panasszal a belügyminisztériumhoz Bukarestbe, amely az államtitkárság intézkedését is megváltoztathatja. A Zs. N. Szövetség ebben az ügyben nem járt el. Ha önnök az érvényesült befolyásokról tárgyi bizonyítékaik vannak, juttassa el hozzánk.

Simon L. Sepsiszentgyörgy. A cikkben ismert tetett bevándorlási rendeletet az amerikai kormány adta ki. Számát nem tudjuk.

KÖZGAZDASÁG

Titulescu már előlege akar az új adók. Bukarestből jelentik, hogy Titulescu pénzügy miniszter tárgyalásokat folytatott a Banca Nationala-val 300 millió lei kölcsön felvétele tárgyán. A 300 milliót Titulescu új adótörvénye alapján befolyó összegekből akarta visszafizetni. A tárgyalások meghiusultak, de a pénzügyminiszter hamarosan új alapon új tárgyalásokat kezd.

Új tőzsde törvény. Bukarestből írják, hogy a pénzügyminisztériumban egy bizottság a romániai tőzsdeügylek újjászervezésére vonatkozó javaslatokon dolgozik. A bizottság felszólította az ország összes aru- és értéktőzsdeit, hogy esetleges indítványaikkal és kívánásaikkal haladéktalanul forduljanak a bizottsághoz, hogy a tőzsdeügy újjászervezése egységes legyen és minden országrész gazdasági viszonyait figyelembe vehesse.

Románia újabb mozdonyokat vásárol. A „Prager Tagblatt” jelentése szerint a Liuche-Hoffmann és Bersig-Krupp nagy berlini lokomotívgyárak tárgyalásokat folytatnak a román kormánnyal nagyobb számú új mozdonyok szállítására. A tárgyalások anyagát képező mozdonyok ára 500 millió német márká. A meg egyezés küszöbön van.

Valutapiac:

Bukarest, július 21. Márka 97, leva 72, font sterling —, francia frank 650—, svájci frank 1800—, líra 320—, drachma 400—, dollár 72—, arany 260—, ezüst 327—, osztr. kor 11—, magyar korona 32—, szokol 101—, lengyel márka —, dinár 210.

Páris, jul. 21. Bukarest 175/8, London 4631, Newyork 1286, Róma 58—, Svájc 2113/4—, Prága —, Berlin 163/4, Bécs —, Háza —, Athén —.

Bécs, jul. 21. Lei 1125, dollár —, belga frank —, francia frank 6450, svájci frank 1871/2, holland forint 2633/4, dán korona 1271/4, jugoszláv korona 2012, norvég korona —, svéd korona 107100, szokol —, leva —, líra 3750, márka 1079—, lengyel márka 41—, font sterling 2975, rubel —, magyar korona 2601/2.

Berlin, jul. 21. Amsterdam —, Brüsszel —, Kristiania 988—, Kopenhága 1166 30, Stockholm 1586 40, Helsingfors —, Róma 342 65, London 27570, Newyork 7692—, Paris 59515, Zürich 126370, Madrid —, Bécs 1018—, Prága 9990, Budapest 2417, Bukarest —.

Zürich, jul. 21. Bukarest 820—, Berlin 785—, Amsterdam —, Newyork 608—, London 2180—, Páris 4705—, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága 929, Stockholm 126—, Kristiania 781/4, Madrid —, Prága 780—, Budapest 185—, Zágráb 375—, Buenosayres —, Varsó 32—, Bécs 77—, osztr. le. kor. —.

Budapest, jul. 21. Lei 425—435, font ster. 1135—1155, leva —, dollár 8071/2—8171/2, francia frank 2450—2460, márka 400—415, líra 1400—1425, osztr. kor. 371/2—381/2, rubel 871/2—881/2, svájci frank —, szokol 405—415, dinár 755—775, lengyel márka 16—17, napoleon —.

SPORT

A Haggibbor választmányi gyűlése.

A Haggibbor sportegyesület új tisztikara és választmányja ma, szombaton este fél tíz órakor a Park-kavéház emeleti termében tartja első teljes ülését. A tárgysorozat nagy fontosságára való tekintettel a vezetőség felkéri az új választmány tagjait, hogy teljes számmal jelenjenek meg.

Zsidó sportegylet alakult Brassóban. Brassóból jelentik, hogy ott a napokban új sportegylet alakult „Ivria” néven. Az új zsidó sportegylet a sport minden ágának művelését tűzte ki feladatául és aléitkai- és football szakosztályra már megkezdte működését. Az alakuló gyűlésen a következő tisztikart választották meg: elnök: Heller Jenő, alelnökök: Kis Nándor és Sóle Dávid, főtítkár: dr. Feiler Béla, títkár: Becker Vilmos, pénztáros: Farkas Márton, szertáros: Rózsa Pal. Az új sportegylet Erdély egyre erősödő zsidó sportéletének kétségkívül jelentős tényezőjévé fog fejlődni.

A VAC elindult Budapestról. A Budapestben megjelenő Sportlap ma ideérkezett száma jelenti, hogy a budapesti Vívó-Atlétikai Club már elindult erdélyi körútjára. Összesen huszonegyen utaznak Szabo Andor ügyvezető-alelnök, Klein József alelnök, dr. Goldmann főtítkár és Fenyves footballintéző vezetőségével. A kiváló budapesti zsidó csapat, amelyet a sportkedvelők nagy érdeklődéssel várnak, pénteken délután Nagyváradra érkezett.

A nemzetközi birkozversenyek során ma, szombaton este fél 9 órakor a Solar-Tripold, Richter és Steinbach-pár küzdelme után Varga, a népszerű magyar mester és Fristensky cseh bajnok megismétlik a csütörtökön eldöntetlenül maradt mérkőzésüket. A küzdelem rendkívül hevesnek és izgalmasnak ígérkezik, mert végkimerülésig tart és a küzdelemnek okvetlenül el kell dőlnie. — Vasárnap délután szenzációs sportprogram kerül lebonyolításra. A döntő birkozversenyeken kívül Costa Magna a világhírű boxbajnok, a román sport büszkesége, aki jelenleg mint a New-York-szálló és kávéház tulajdonosa, általános népszerűségnek örvend, hat roundos boxmérkőzést tart Solar európai bajnokkal. A mérkőzésre a kolozsvári sportkedvelők huszazer lei díjat tűztek ki. Tekintettel arra, hogy Kolozsvárt nyilvános boxmérkőzés még nem volt, Costa Magna szereplése iránt, aki Carpentierrel eldöntetlenül mérkőzött, óriási érdeklődés nyilvánul meg.

Tóra előtt adományoztak a Tarbutra.

